

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at udarbejde og fremsætte forslag til en whistleblowerlov, der beskytter whistleblowere, og at dette arbejde påbegyndes umiddelbart efter en vedtagelse af dette beslutningsforslag.

(Medlem af Inatsisartut, Asii Chemnitz Narup, Inuit Ataqatigiit)

Svarnotat

(Naalakkersuisoq for Finanser og Ligestilling)

Tak for fremsættelsen af nærværende beslutningsforslag om en egentlig whistleblower-lov.

I et land med en lille befolkning, tætte relationer og brede netværk er det vigtigt at kunne tale åbent om risikoen for korruption, nepotisme, bedrageri og andre kritisable forhold. Men det kan være svært at være den person der siger fra og gør opmærksom på problemerne. Derfor er der behov for at sikre såkaldte whistleblowere bedst muligt. Det er også vigtigt at arbejdsgivere og myndigheder sørger for, at der findes tidssvarende og brugbare whistleblowerordninger.

Naalakkersuisut ser derfor positivt på forslaget om at udarbejde en lov til beskyttelse af whistleblowere.

Naalakkersuisut har allerede i sin ejerpolitik i forhold til de selvstyrejede selskaber klart tilkendegivet, at selskaberne skal etablere whistleblowerordninger. Aktuelt har 10 ud af 14 selskaber etableret en whistleblowerordning.

Naalakkersuisut har siden 2015 haft en intern whistleblowerordning forankret i afdelingen for Intern Revision i Økonomi- og Personalestyrelsen. Ordningen bygger på en elektronisk portal, hvor ansatte anonymt kan rapportere om kritisable og ulovlige forhold. Ordningen blev evalueret i 2017 og 2020. Her kom det frem, at der typisk indberettes 3-4 sager om året og at en del af disse sager ikke er omfattet af ordningens formål. Dette er dog ikke ualmindeligt og kendes også fra andre whistleblowerordninger. I de sager bliver opgaven for myndigheden at rådgive om hvor sagen rettelig hører hjemme.

Naalakkersuisut har allerede tidligere i år påbegyndt arbejdet med at modernisere whistleblowerordningen. Dette er passende efter snart 8 år virke. Der arbejdes derfor allerede på at flytte håndteringen af whistleblowerordningen ud af Selvstyret, så det bliver en ekstern ordning. Dette sker for at sikre den fortsatte tillid til, at henvendelser håndteres professionelt og uden påvirkning. Derudover vil Naalakkersuisut række ud til selskaber og kommuner, der endnu ikke har en whistleblowerordning for at opfordre til etablering af en ordning. Endeligt vil Naalakkersuisut påbegynde arbejdet med en whistleblowerlovgivning, der bl.a. skal forholde sig til beskyttelse af whistleblowere.

Forslagsstilleren henviser til at Danmark har implementeret et EU-direktiv om beskyttelse af personer, der indberetter overtrædelser af EU-retten. Dette er sket efter flere grelle eksempler på, at whistleblowere har oplevet modgang for at gøre opmærksom på ulovligheder. Man kan

dog ikke direkte sammenligne forholdene for whistleblowers i Grønland og Europa. Det grønlandske arbejdsmarked er ikke særligt stort og der vil uundgåeligt opstå situationer, hvor en whistleblowers identitet ikke kan garanteres at blive beskyttet uanset lovgivningen. Derfor kan det overvejes om en grønlandsk whistleblower lov eventuelt skal være mere vidtrækkende end den danske. Det kunne eksempelvis ske ved at indføre ekstra kompensationer eller erstatninger i forbindelse med tabt arbejdsfortjeneste.

I forhold til de økonomiske og administrative konsekvenser har forslagsstilleren estimeret cirka 50.000 kroner til udarbejdelse af lovforslaget. Naalakkersuisut vurderer, at dette estimat er for lavt, på trods af at der kan hentes inspiration fra andre landes lovgivning. Der må snarere påregnes udgifter for omkring en halv million til udarbejdelse af loven. Der må herefter forventes også udgifter til den eksterne placering af whistleblowerordningen og til tilpasningen af eventuelle systemer der skal understøtte denne. Disse midler vil skulle prioriteres i kommende finanslove.

Det skal afsluttende oplyses, at den grønlandske oversættelse af ordet ”whistleblower” her er identisk med den oversættelse, som er brugt i Integritetsstudie fra 2021. I forbindelse med lovarbejdet vil Naalakkersuisut kontakte sprognævnet med henblik på at tilsikre brugen af en autoriseret terminologi på området.

Med disse bemærkninger indstilles forslaget til vedtagelse.